

Misjonærutdanning i dag

OLA TULLUAN

Innledning

I sommer fikk jeg anledning til å være med på Global Consultation On World Evangelization (GCOWE '97) i Pretoria i Sør-Afrika. Det var *AD 2000 & Beyond* som sto bak. Flere tusen menighets- og misjonsledere var samlet. Personlig synes jeg at slike «stormøter» ofte har en tendens til å få karakteren av «celebration», der bønn, lovprisning og fellesskap med kristne brødre og søstre fra hele verden står i sentrum. Dette er viktig nok og godt å være med på, men når det investeres store ressurser i å arrangere slike konferanser, bør det forventes noe mer enn fine deklarasjoner. Vi trenger konkrete og realistiske handlingsplaner.

Denne konsultasjonen hadde imidlertid preg av å være en arbeidskonferanse, og ga derfor håp om å komme med viktige signaler for verdensmisjonen. Personlig synes jeg at den svarte til forventningene. Det overordnede mål var å tenke strategi med sikte på «the ongoing thrust to expand the Kingdom of God in the 21st century», som Louis Bush sa i sin åpningshilsen. For å gjøre dette så effektivt som mulig, ble deltakerne delt inn i mindre konsultasjoner. Blant annet hadde ledere for misjonsorganisasjoner sin konsultasjon. Likeså var det separate konsultasjoner for barne- og ungdomsledere, for menighetsplantere og for de som arbeider blant verdens fattigste, bare for å nevne noen. En særlig konsultasjon ble holdt for afrikanske kirkeledere. Selv var jeg med på den for ledere av teologiske institusjoner.

Her var det mye å lære, ikke minst for en som til daglig er involvert i misjonærutdanning. Samtidig føler jeg på at ikke alt som ble presentert hadde samme relevans for oss. Noe av det var så farget av amerikansk «how to»-tenkning at et korrektiv så absolutt er nødvendig. I

det følgende vil jeg formidle noen refleksjoner som jeg har gjort meg etter GCOWE '97. Det gjelder misjonærutdanningen.

1. Teologisk skolering eller «missionary training»

Det var interessant å legge merke til at GCOWE '97 holdt en separat konsultasjon for ledere som er involvert i opplæring til det som til alle tider har vært misjonens primære mål: å plante nye menigheter der Kristi navn ikke er kjent. Dette understreker den tendens vi har sett over lengre tid, nemlig at innenfor den evangelikale bevegelse har grundig teologisk utdanning som relevant forberedelse til misjonærgjeringen vært nedtont. Jeg er selvfølgelig klar over at det er tjenester ute på misjonsmarkene dette ikke gjelder, og der alle er enige om at det kreves høyt kvalifisert personell innenfor mange områder, teologi inkludert. Det jeg tenker på er at når det gjelder tjenester som går på menighetsplanting, er det en tendens til å nedprioritere den teologiske gehalten i misjonærens forberedelse. Korte kurser eller en eller annen form for «missionary training/disippeltrening» har vært ansett som tilstrekkelig.

Dette har imidlertid ikke vært god latin i den misjonstradisjon der jeg selv hører hjemme. Der har solid teologisk skolering vært en av hjørnesteinene i de tradisjonelle misjonærenes forberedelse. Den organisasjon jeg selv tilhører (NLM), har i alle år gitt sine utsendinger en 4-årig utdanning med sterk vektlegging av teologiske fag. Noen har i tillegg tatt teologisk embetseksamen, og synes det har vært godt med tanke på tjenesten, enten det nå dreier seg om undervisning eller pionerarbeid i nybrottsområder. Selv om det så absolutt kan pekes på mangler ved en slik modell, noe GCOWE '97 satte fingeren på, skal vi ikke glemme at norske misjonærer som er født ut av denne tradisjon, har båret evangeliet til jordens ender og bygget store og levende kirker. Det grenser til arroganse å tale smått om den misjonsinnsats våre fedre gjorde.

Men, som nevnt, tendensen de siste årene har gått i retning av enklere form for misjonærutdanning. Kan vi si noe om årsakene til denne utviklingen?

a. Skuffelse over de teologiske læresteder

For det første, fremtredende missiologer har pekt på at dagens teologiske utdanning slik den tilbys ved høyskoler og universiteter, ikke holder mål med tanke på de utfordringer misjonen står overfor. I 1992 skrev Edward Rommen en interessant artikkel om missiologiens plass i høyere teologisk utdanning.¹ Han pekte på at misjon har vært og til dels er meget lavt prioritert innenfor det akademiske system.

Derfor har tradisjonell teologisk utdanning ikke gitt særlig god innføring i fagområder som er viktige for mennesker som skal tjene i andre land og kulturer. Andre sider av misjonær-utdanningen, som «spiritual formation», karakterutvikling, aktiv vitnetjeneste, har i de aller fleste tilfelle vært totalt neglisjert.

Av kjente misjonsstrateger er det først og fremst Donald McGavran som flere ganger har slått til lyd for en slik kritisk vurdering. Allerede i 1986 spurte han hvorfor teologisk utdanning ved høyskoler og universiteter stort sett er ubrukelig i forberedelsen av misjonærer.² Han refererte til Addison Soltau som hevder at den typen utdanning har prestetjenesten i den lokale menighet som sitt hovedanliggende og ikke misjonærtjenesten. Så stiller han et provoserende spørsmål: Er det virkelig slik at høyskoler og universiteter utdanner gode prester? Hvis målet med utdanningen er å utdanne slike som begrenser seg til å «ta vare på flokken», antar Soltau at den langt på vei svarer til sin hensikt. Men er målet å utdanne prester hvis primære oppgave er å vinne mennesker for Gud, er svaret et rungende «nei!» Vi lever i et samfunn som i økende grad blir flerkulturelt, humanistisk, sekulært og materialistisk. Testen på en god prest, sier McGavran, er om han er istand til å lede nye mennesker til Gud. Her svikter den teologiske skolering.

b. Oppblomstring av «Missionary Training Centres»

Flere misjonsorganisasjoner har funnet at lang teologisk utdanning er en anakronisme i dagens situasjon. Utfordringene fra de unådde er så enorme, at det er ikke tid til lang teologisk utdanning. Heller ikke er det nødvendig; snarere tvert imot. Noen vil gå så langt som å si at for mye teologisk utdanning er av det onde. Den har en tendens til å dempe - i noen tilfeller faktisk «drepe» - vitnetrangen. Så har de da satset på forskjellige typer disippeltrening og kortkurser, med spesiell vekt på praktiske misjonsfag, teamarbeid, «spiritual formation» og praktisk vitnetjeneste. «Ungdommelige» misjonsorganisasjoner har her gått i bresjen, særlig interkonfesjonelle organisasjoner. De har fanget opp baby-boomer generasjonen som har tonet ned det livslange kallet, og satset på korttidstjeneste i stedet. Dette har gjort lang teologisk utdanning uaktuell i deres planer. Slik tenker også mange i teltmakergenerasjonen. I flere tilfeller har de en lang utdannelse bak seg. Å ta fatt på teologi, som i mange tilfeller oppleves uaktuell, passer ikke inn i systemet.

Som et resultat har disippelskoler og «Missionary Training Centres» skutt opp både i vårt land og andre steder. Det ideelle er at de som tar slike kortkurser, allerede har noe utdannelse i Bibel og teologi.

Men, som det har vært påpekt av flere, så er dette ofte ikke tilfelle.³ Resultatet er at mange reiser ut fulle av iver og pågangsmot, men med svært overflatisk forståelse av Bibelens budskap.

Nå skal ingen benekte at praktisk kunnskap og trening er av det gode også i misjonærtjenesten. Men samtidig må vi ikke glemme at metoder frelser ingen. Paulus fant det betimelig å minne sin unge venn Timoteus om å «gi akt på seg selv og læren» (1 Tim 4,16). Da ville han selv finne hjelp og trygghet og bli et redskap til andres frelse.

2. Forsøk på evaluering.

Etter mitt syn kan det neppe være tvil om at mye av kritikken mot dagens teologiske utdanning er berettiget - sett med en misjonærs øyne. Det betyr imidlertid ikke at teologisk utdanning er unødvendig for en misjonær. Jeg tror det må være mulig å lytte til kritikken uten å falle ned på en enten-eller modell: *Enten* teologisk utdanning *eller* «missionary training». Det må være mulig å ta med seg det beste fra begge tradisjoner.

a. Ta kritikken på alvor!

Personlig synes jeg det er vel verdt å lytte til det Ted Ward skriver i en artikkel i *Evangelical Missions Quarterly* i 1987, der han prøver å dra opp retningslinjer for fremtidens misjonær-utdanning.⁴ Han slår fast at morgendagens misjonærer må forberedes grundig på de oppgaver som venter. Det viktigste er et solid grunnlag i Bibel og teologi. Det gir stabilitet og trygghet i tjenesten å ha et godt ståsted i disse disipliner. Samtidig vil morgendagens misjonærer trenge mye kunnskap om de folk og kulturer de vil møte. Blant annet fører økende urbanisering verden over til stadig mer komplekse og fler-religiøse samfunn. Kontekstuell forståelse og finfølelse vil være uhyre viktig, likeså innsikt i fler-kulturell kommunikasjon.

Jeg henviser også til David Hesselgraves interessante artikkel i samme tidsskrift samme år. Basert på en analyse av artikler og bok-anmeldelser om misjon prøver han å identifisere trender som etter hans syn vil bli dominerende i misjonstenkingen.⁵ Hesselgrave skriver ut fra amerikansk kirkevirkelighet; derfor er ikke alt han nevner like aktuelt i vår situasjon. Allikevel, etter at ti år er gått, er det underlig å se hvor rett han egentlig fikk i sine synspunkter. Jeg tror for eksempel han har rett i at dagens misjonær, og enda mer morgendagens, i økende grad må ha et avgjort forhold til spørsmål som angår økumenikk, «den tredje bølges» frammarsj, de sosiale vitenskapers innmarsj i misjonstenkingen, spørsmål som angår dialog, kontekstualisering, brobygging i evangeliseringen, økende misjonsengasjement

blant våre brødre og søstre i den tredje verden, møte med vantro i modernismens og post-modernismens tid, og spørsmål som angår åndeverdenen, spiritisme, okkultisme og såkalt «power encounter».

Jeg mener det vil være en ulykke for misjonen om vi slår inn på en linje der vi tar det lettvtint med den teologiske skolering av våre misjonærer. Det trengs ro til å arbeide seg igjennom problemstillinger i lys av Skrift og bekjennelse. Det er uhyre nødvendig at det foregår en teologisk modningsprosess - og enhver prosess trenger tid. Her er det viktig at undervisningen «ånder» misjon. Det gjelder ikke bare misjonsfagene. Etter mitt syn bør all undervisning i misjonærforberedelsen bære preg av at det er fremtidens misjonærer vi har under kateteret. Skriften må aktualiseres med tanke på misjonærens situasjon og tjeneste. Selv underviser jeg i Det nye testamente. Det ble til i en sterk misjonstid i det første århundre, da kirken ennå var ung. De problemstillinger vi møter i brevlitteraturen, hører hjemme i en misjonskontekst. Den som selv er misjonær, har ingen problemer med å se det. Kanskje bør tradisjonell kirkehistorie nedtones til fordel for den tredje verdens kirkehistorie. Kanskje bør systematisk teologi og dogmatikk arbeide mer med problemstillinger en misjonær vil møte i en annen kultur, problemstillinger systematisk teologi i Vesten tradisjonelt har sagt lite om.

b. Lytt til den lokale kirke

For en tid tilbake fikk jeg tilsendt et «paper» skrevet av Alemu Shetta som studerer ved Trinity Evangelical Divinity School i USA. Han er etiopisk kirkeleder og har flere års erfaring fra samarbeid med misjonærer i Etiopia. Han spør: Hva forventer den lokale kirke av misjonærene?⁶ Svarene gir mye til ettertanke, ikke minst med tanke på misjonærutdanningen. Jeg tror i det hele tatt at vi i alt for liten grad har lyttet til våre brødre og søstre fra misjonslandene.

For det første forventer den nasjonale kirke misjonærer som er rollemodeller. Den kristne heimen nevnes særskilt. Videre er det et «must» å lære det lokale språket skikkelig. Oppgavene på feltet må aldri bli så presserende at det ikke er tid til å lære det lokale språket. En misjonsledelse som ikke ser viktigheten av solid språklæring, skjønner ingenting av hva misjon i en annen kultur dreier seg om. Videre ønsker den nasjonale kirke seg misjonærer som er i stand til å gå inn i team-arbeid med nasjonale medarbeidere og underordne seg nasjonalt lederskap. De må respektere de lokale kristne og integrere seg på en god måte med folket de er satt til å tjene. Likeså er det viktig å ha tillit til den lokale kirke, selv om de velger å gjøre tingene forskjellig fra misjonærene. Det er viktig å lære seg til at den lokale

kirke må få utvikle arbeidet på sine egne premisser. Man ønsker ikke misjonærer som vil diktere arbeidet. Videre er det viktig at misjonærene har vist i hjemlandet før de reiser ut at de duger og er istand til å tåle de påkjenninger misjonærlivet medfører.⁷

Det han ber om er, med andre ord, misjonærer som har et varmt hjerte og et åpent sinn og lever ut det kristne livet på en måte som ærer den Herre Jesus. Misjonærene må være villige til å sette sine egne krav og interesser i andre rekke - for evangeliets skyld.

Avslutning

Så langt jeg kan se bør misjonærutdanningen legge til rette for fostring av misjonærer i tillegg til teologisk skoling. Her er det mulig å lære av «treningscenter-modellen,» men ikke på den måten at den bibelske og teologiske gehalt nedtones. Vi står overfor store og spennende utfordringer i misjonærutdanningen. Her er det ingen som har fasitsvaret. Jeg synes det er viktig at vi som er involvert i denne spesielle tjenesten i Guds rike, er villige til å lære av hverandres erfaringer. Det gjelder Guds rikes utbredelse. Så viktig er saken.

Noter

1. «Missiology's Place in the Academy», i *Trinity World Forum*, Spring 1992.
2. «Why most seminaries are out of touch», i *Global Church Growth*, July-September 1986, ss.39-40.
3. Barbara Burns og Izes C. Balbino Silva, «Missionary Training Centres and the Relationship to Theological Education Institutions», i William David Taylor (ed), *Internationalizing Missionary Training*, Grand Rapids: Baker, 1991, s.256.
4. «Educational preparation of Missionaries - a look ahead», i *EMQ*, Oct.1987, ss.398-404.
5. «Missions Education - Major trends and issues in world missions today», i *EMQ*, July 1987, ss.298-305.
6. Alemu Shetta, «What does the Indigenous Church expect from Missionaries», TEDS, Chicago, USA, n.d.
7. For å klargjøre hva Alemu Shetta her mener, gjengir jeg ordrett hva han skriver: "A second-rate family in an overseas position either produces confusion, becomes a disaster for both the church and mission or achieves nothing."

Ola Tulluan, f. 1947, misjonsskolen på Fjellhaug 1973, cand.theol. MF 1975, Ph.D i nytestamentlig teologi fra Clayton University, USA, 1986, misjonær i Indonesia (NLM) 1977-1989, og i Singapore 1989-1995. Pro-rector ved Indonesian Bible Institute 1986-1989, Dean of Studies ved den engelske avdelingen av Singapore Bible College 1991-1995. Fra 1995 undervisningsinspektør ved Fjellhaug Misjonshøgskole.

Missionary education for today

Based on his experiences at GCOWE '97 in Pretoria, South Africa, the author proposes that those involved in education of missionaries take a fresh look at the type of education needed for today's world. Traditionally, education of Norwegian missionaries have focused on solid theological education, mostly from a Western perspective. The rise of Missionary Training Centres (MTC) has questioned the relevancy of traditional missionary education. The author calls for willingness to listen to the new impulses from the MTC model, without neglecting the importance of solid theological education. In the process of revamping missionary education, the voice of our brothers and sisters in the third world must be heard.